

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
“Українська медична стоматологічна академія”

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ

Морфологічний корпус УМСА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Ждан В.М., докт. мед. наук, професор – **головний редактор**
Багацька Н. В., докт. біол. наук
Берегова Т. В., докт. біол. наук, професор
Білаш С. М., докт. біол. наук, професор – **заступник**
головного редактора
Бобирьов В.М., докт. мед. наук, професор
Гапон С.В., докт. біол. наук, професор
Гуніна Л. М., докт. біол. наук
Безкоровайна І.М., докт. мед. наук, професор
Весніна Л.Е., докт. мед. наук, професор
Дворник В.М., докт. мед. наук, професор
Жуков В.І., докт. біол. наук, докт. мед. наук, професор
Іщейкін К.Є., докт. мед. наук, професор
Кайдашев І.П., докт. мед. наук, професор
Костенко В.О., докт. мед. наук, професор – **заступник**
головного редактора
Кочина М.Л., докт. біол. наук, професор
Лігоненко О.В., докт. мед. наук, професор
Ліхачов В.К., докт. мед. наук, професор
Литвиненко Н.В., докт. мед. наук, професор
Мищенко А.В., канд. мед. наук, доцент –
відповідальний секретар, завідувач редакцією
Непорада К.С., докт. мед. наук, професор
Орлова Л.Д., докт. біол. наук, професор
Скілько В.І., докт. мед. наук, професор
Скрипніков П.М., докт. мед. наук, професор
Скрипник І.М., докт. мед. наук, професор
Шаторна В.Ф., докт. біол. наук, професор
Шерстюк О.О., докт. мед. наук, професор

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

М. Волгін (Австрія), **Джеремі Дж. Мао** (США),
Н.В. Пац (Білорусь), **П.М. Савілов** (Росія)

Адреса редакції та видавця:
36011, Україна, м. Полтава, вул. Шевченка, 23
Телефон (05322) 7-44-11, 2-69-66.
e-mail: visnik_umsa@umsa.edu.ua
www.umsa.edu.ua

Комп'ютерний дизайн, оригінал-макет –
Гуржій Т.М.

Підписано до друку 17.10.2016 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 39,53. Наклад 300. Зам. 384.

Повнотекстова версія журналу (ISSN 2077-1126 (online))
представлена на сайті www.umsa.edu.ua

Модератор – **Шульженко П.П.**

ISSN 2077-1096

Засновник і видавець –
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УКРАЇНИ
«УКРАЇНЬСЬКА МЕДИЧНА
СТОМАТОЛОГІЧНА
АКАДЕМІЯ»
Науково-практичний журнал

Актуальні проблеми
сучасної медицини:
ВІСНИК Української
медичної стоматологічної
академії

Том 16
Випуск 4 (56)
Частина 3

Свідоцтво про державну
реєстрацію
КВ №15143-3715 ПР
від 6.05.2009 р.

Рекомендовано до друку
Вченою радою Вищого
державного навчального
закладу України «Українська
медична стоматологічна
академія» (протокол № 3
від 12.10.2016)

Журнал затверджений МОН
України як наукове фахове
видання з медичних наук
(наказ МОН України
№ 1528 від 29.12.2014)

З 2013 р. журнал внесено
до міжнародних баз наукової
періодики: Російський індекс
наукового цитування
(РІНЦ, на платформі наукової
електронної бібліотеки
eLIBRARY.RU), Google Scholar,
Index Copernicus International

Усі статті рецензуються

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи,
Серія ДК №1691 від 17.02.2004р.
Редакційно-видавничий відділ
Вищого державного навчального закладу України
«Українська медична стоматологічна академія»
36011, м. Полтава, вул. Шевченка, 23.

© Вищий державний
навчальний заклад України
«Українська медична
стоматологічна академія», 2016

Сафонов Р.В., Бялковський О.В., Драб Р.Р., Брезецька О.І., Гуцук В.І., Гуцук І.В.	163
ЕКОЛОГО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНО-ЕНТОМОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ЗА ПОШИРЕННЯМ ТРАНСМІСИВНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	
Танцура Л.М., Пилипець О.Ю., Сало С.В., Трембовецька О.В.	166
РОЛЬ ОСОБЛИВОСТЕЙ РАНЬОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З НАСЛІДКАМИ РАННІХ ОРГАНІЧНИХ УРАЖЕНЬ ЦЕНТРАЛЬНОЇ –ЕРВОЇ СИСТЕМИ В ПРОГНОЗУВАННІ ВИНИКНЕННЯ ТА ПЕРЕБІГУ СИНДРОМУ ДЕФІЦИТУ УВАГИ З ГІПЕРАКТИВНІСТЮ	
Ткаченко М.В., Безуглова С.С., Боряк Х.Р., Подробаха А.С.	171
ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ НЕФРОЛІТІАЗУ У ПАЦІЄНТІВ З ПОДАГРОЮ	
Топчий І.І., Кириєнко А.Н., Денисенко В.П., Герасименко Ж.М., Цыганков А.Н.	175
ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ РАСТИТЕЛЬНЫХ ПРЕПАРАТОВ У БОЛЬНЫХ МОЧЕКАМЕННОЙ БОЛЕЗНЬЮ	
Хорош М.В., Голованова І.А., Касинець С.С., Краснова О.І.	179
ПРОБЛЕМИ ПИТАННЯ ПЕРВИННОЇ ЛАНКИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В АСПЕКТІ ПЕРВИННОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ СИСТЕМИ КРОВООБІГУ	
Шумко Г.І.	184
ГОРМОНАЛЬНО-ВЕГЕТАТИВНИЙ СТАТУС ОСІБ МОЛОДОГО ВІКУ, ХВОРИХ НА БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ	
Щербак О.В.	187
РОЛЬ L – КАРНІТИНУ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА ІШЕМІЧНУ ХВОРОБУ СЕРЦЯ У ПОЄДНАННІ З НЕАЛКОГОЛЬНИМ СТЕАТОГЕПАТИТОМ	
СТОМАТОЛОГІЯ	
Аветіков Д.С., Баштан В.П., Айперт В.В.	193
СУЧАСНИЙ СТАН ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА ЗЛОЯКІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ПОРОЖНИНИ РОТА В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА 2010-2014 РОКИ	
Бойченко О.М.	195
АНТИГІПОКСАНТИ ЯК ЗАСІБ ЛІКУВАННЯ ГЕНЕРАЛІЗОВАНОГО ПАРОДОНТИТУ У ХВОРИХ НА ІХС	
Довженко А.В., Курєєдова В.Д.	199
ОРТОДОНТИЧНИЙ БІЛЬ В ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ У ПАЦІЄНТІВ ПРИ ЛІКУВАННІ ЗНІМНИМИ ТА НЕЗНІМНИМИ КОНСТРУКЦІЯМИ	
Дубовая Л.И., Бублий Т.Д.	203
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ГОМЕОПАТИЧЕСКОЙ ТЕРАПИИ В ТЕРАПЕВТИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ	
Коробейнікова Ю.Л.	206
ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ЩІЛЬНОСТІ КІСТКОВОЇ ТКАНИНИ ЗА ДАНИМИ КОНУСНО-ПРОМЕНЕВОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТОМОГРАФІЇ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ НЕЗНІМНИМИ МЕТАЛОКЕРАМІЧНИМИ МОСТОПОДІБНИМИ КОНСТРУКЦІЯМИ	
Локес К.П., Аветіков Д.С.	210
ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІЧНОГО ПЕРЕБІГУ ТА ДІАГНОСТИКИ ПЕРЕЛОМІВ НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕПИ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ХРОНІЧНОЮ НІТРАТНОЮ ІНТОКСИКАЦІЄЮ	
Назарян Р.С., Фоменко Ю.В., Щерблякіна Н.А., Колесова Т.А., Голік Н.В.	213
АНАТОМИЧЕСКАЯ ПРЕДРАСПОЛОЖЕННОСТЬ К ОДОНТОГЕННМОМУ ГАЙМОРИТУ ПРИ ЭНДОДОНТИЧЕСКОМ ЛЕЧЕНИИ ЗУБОВ ВЕРХНЕЙ ЧЕЛЮСТИ	
Новошицький В. Є.	218
РІВЕНЬ ВІТАМІНУ D У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ГЕНЕРАЛІЗОВАНИМ ПАРОДОНТИТОМ	
Патлякевич О.А., Макарова О.М.	222
ЕСТЕТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ОБЛИЧЧЯ У ДІТЕЙ ІЗ ДИСТАЛЬНИМ ПРИКУСОМ	
Риберт Ю. О., Кінаш Ю.О., Магєра Н. С.	226
ЗМІНИ ПОКАЗНИКІВ АКсіОГРАМ ПАЦІЄНТІВ ІЗ СКРОНЕВО-НИЖНЬОЩЕЛЕПНИМИ РОЗЛАДАМИ ТА ОКЛЮЗІЙНИМИ ПОРУШЕННЯМИ (ЧАСТИНА 2)	
Скрипник В.М., Аветіков Д.С.	231
КЛІНІЧНІ ЗМІНИ РУБЦЕВОЗМІНЕНИХ ТКАНИН	
Скрипников П.М., Скрипнікова Т.П., Ступак О.П.	233
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОБІОТИКІВ В КОМПЛЕКСНІЙ ТЕРАПІЇ ГЕРПЕТИЧНОГО СТОМАТИТУ	
Смаглюк Л.В., Шундрік Л.С.	236
АНАЛІЗ ВИВЧЕННЯ ЧАСТОТИ ВІДРІВІВ БРЕКЕТІВ ПІД ЧАС ОРТОДОНТИЧНОГО ЛІКУВАННЯ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ЗУБОЩЕЛЕПНИМИ АНОМАЛІЯМИ В ПОЄДНАННІ ІЗ ФЛЮОРОЗОМ ЗУБІВ І БЕЗ ПРОЯВІВ ФЛЮОРОЗУ	
Солдатюк В.М.	239
РЕЗУЛЬТАТИ ОРТОПЕДИЧНОГО ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПІДГОТОВКИ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ	
Сорокієвський І.С., Готь І.М.	244
НОВІ МЕТОДИКИ УСУНЕННЯ ГОСТРИХ ОРОАНТРАЛЬНИХ СПОЛУЧЕНЬ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ЗМЕНШЕННЯ ПІСЛЯЕКСТРАКЦІЙНОЇ АТРОФІЇ АЛЬВЕОЛЯРНОГО ВІДРОСТКА	
Аветіков Д.С., Стебловський Д.В.	252
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ КОСМЕТИЧНОЇ ОТОПЛАСТИКИ З УРАХУВАННЯМ БІОМЕХАНІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ШКІРИ СОСКОПОДІБНОЇ ДІЛЯНКИ	
Тончева К.Д., Король Д.М., Кіндій Д.Д., Калашиков Д.В., Малюченко М.М.	255
ВИЗНАЧЕННЯ ЖУВАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СТАТІ ПРИ ЗВИЧНОМУ ТИПІ ЖУВАННЯ	
Шешукова О.В., Бауман С.С., Падалка А.І., Поліщук Т.В., Бойко В.В.	258
ОСОБЛИВОСТІ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ЗАХВОРЮВАНОСТІ У ДІТЕЙ ЗІ СКОЛІОЗОМ	

ского лечения. Наше исследование показало, что несмотря на большую интенсивность болевых ощущений при лечении с помощью брекет-систем, сроки максимальных болевых ощущений и их динамика, как при съёмной так и несъёмной ортодонтической технике, почти одинаковы.

Summary

ORTHODONTIC PAIN IN PATIENTS DURING ADAPTATION TO REMOVABLE AND FIXED DENTAL APPLIANCES

Dovzhenko A. V., Kuroedova V. D.

Key words: orthodontic treatment, pain, adaptation, removable dental appliances, braces.

Orthodontic correction is a very difficult and long process. 35.7% of patients of all ages discontinue their treatment, and a half of them are children. Among the reasons to stop orthodontic treatment is difficult period of adaptation. There is a significant relationship between pain and patient's adherence to recommended treatment regimen. Almost all patients who underwent orthodontic treatment, regardless of type of dental appliances, reported difficult chewing and biting food. Reporting about pain during the adaptation to removable and fixed appliances can prevent and reduce the frequency of orthodontic treatment discontinuation. Our study has shown that despite the more increased pain intensity during the correction with bracket system, the timing of maximum pain and its dynamics in both removable and non-removable orthodontic correction is almost identical.

УДК 616.31-085:615.015.32

Дубовая Л.И., Бублий Т.Д.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ГОМЕОПАТИЧЕСКОЙ ТЕРАПИИ В ТЕРАПЕВТИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ

ВГУЗУ «Украинская медицинская стоматологическая академия», Полтава

Статья посвящена клинической оценке гомеопатического препарата «Chatomilla 6», применяемого в качестве симптоматической терапии при затруднённом прорезывании зубов мудрости. В исследовании принимали участие 17 человек основной группы и 8 контрольной, которые получали традиционное лечение. Установлено, что применение препарата «Chatomilla 6» не имеет побочных эффектов, хорошо переносится пациентами. У 35% пациентов контрольной группы возникали различные осложнения, проявляющиеся в виде дисбактериоза и лекарственной аллергии. Врачам-стоматологам целесообразно обращаться к гомеопатической терапии, обоснованной многолетним опытом применения (более 200 лет), сочетающей в себе высокую эффективность, безопасность и доступность с удобством применения и относительной дешевизной, как в качестве симптоматических, так и патогенетических средств при различных заболеваниях полости рта, что особенно важно в современных социально-экономических условиях.

Ключевые слова: гомеопатия, перикоронарит, лечение.

Научно-технический прогресс внёс существенные изменения в среду обитания человека, что не могло не сказаться на его образе жизни и привести к появлению новых патологических состояний (психосоматической патологии, аллергических, аутоиммунных, онкологических процессов, интоксикаций и др.). Значительная часть человечества страдает состояниями, характеризующимися хронической интоксикацией, истощением метаболических ресурсов организма, приводящих к развитию иммунологического дисбаланса. Это увеличивает риск аутоиммунных, аллергических, иммунодефицитных и опухолевых заболеваний, в том числе, в стоматологии [1,7]. Человеческий организм представляет единую систему и наибольших успехов следует ожидать от методов, направленных на лечение человека как единой биологической целостности, способной к саморегуляции [5,6,8]. Этим взглядом соответствует гомеопатия. Это оригинальное направление клинической медицины, которое прошло многолетнюю проверку практикой [6]. Необходимость лечения проявлений общих заболеваний в полости рта вызывает

трудности, связанные с отсутствием у многих учреждений стоматологического профиля, в том числе, в Украине, собственной диагностической базы, поверхностными знаниями стоматологов о методах лечения соматической патологии, шаблонным подходом к назначению медикаментозных средств. Выходом из создавшейся ситуации должно было быть взаимодействие врачей различных специальностей при наличии или подозрении на множественную патологию, однако на практике осуществить это очень трудно. Врач-стоматолог, применяя гомеопатические средства, часто способен не только устранить патологические процессы в полости рта, но и влиять на общее состояние организма [2,3,5,6]. В стоматологии, как симптоматические и патогенетические средства, хорошо себя зарекомендовали Calendula 6 – при лечении послеоперационных ран, возможно использование в виде мази; Chamomilla 6 – при затруднённом прорезывании зубов у детей; Belladonna 6 – при остром катаральном воспалении; Aconitum 3,6 – при остром начале воспалительного процесса после переохлаждения, с высокой температурой;

Mercuriussolubilis 6, 12- при острых гнойных процессах; Bryonia 6 – при периодонтитах, особенно при выведении пломбировочного материала за верхушку корня; Silicea 30 – при хронических воспалительных процессах и другие, которые используют при воспалениях, травмах, боли в полости рта [5,6].

Цель нашего исследования состояла в клинической оценке гомеопатического препарата Chamomilla 6 при затруднённом прорезывании зубов «мудрости» для дальнейшего его применения в практической стоматологии.

Методы исследования

Препарат получали 17 молодых людей (студенты стоматологического факультета) от 18 до 30 лет, средний возраст составил 21 год. По половому признаку основная группа состояла из 9 женщин и 8 мужчин. Контрольную группу составили 8 человек. Все пациенты основной и контрольной групп жаловались на боль и воспаление десен при прорезывании 8-х зубов. Перед назначением лечения выясняли наличие сопутствующих заболеваний, аллергологический анамнез, обосновывали мотивацию к лечению, проводили общеклиническое и стоматологическое обследование с обязательным рентгенологическим исследованием. Пациентам, имеющим признаки гнойного перикоронарита, рекомендовали сразу обратиться к хирургу-стоматологу. Консервативное лечение затруднённого прорезывания не проводилось в следующих случаях: язвенный перикоронарит, осложнённый язвенным стоматитом; осложнения перикоронарита хроническим лимфаденитом, подкожной гранулёмой лица, флегмоной окологлазничных тканей.

Пациенты контрольной группы получали базисное лечение по общепринятой схеме с использованием антибиотиков, анальгетиков, гипосенсибилизирующих средств и физиотерапевтических процедур (УФО, УВЧ). Пациенты основной группы получали препарат «Chamomilla 6». Препарат в виде гранул готовился в гомеопатической аптеке и назначался по 6 гранул под язык за 15–30 минут до еды или через час после еды от 3 до 6 раз в сутки, через равные промежутки времени. Курс лечения продолжался до полного исчезновения болевых ощущений. В качестве критерия эффективности препарата использована динамика клинического течения (уменьшение отека, инфильтрации и гиперемии тканей, улучшение общего самочувствия и, в дальнейшем, нормальное прорезывание зуба).

Результаты исследования

Результаты осмотра кожных покровов и видимых слизистых также ничем не отличались в исследуемых категориях больных. Артериальное давление колебалось в пределах от 100/60 до 110/80 мм рт. ст. до и после лечения, частота сердечных сокращений — от 80 до 100 в мин. и

были практически одинаковыми в обеих группах. Все пациенты опытной группы отмечали быстрое (1-2 дня) исчезновение признаков воспаления и боли в месте прорезывания зубов и, в дальнейшем, безболезненное прорезывание 8-х зубов в индивидуальные сроки, без применения других препаратов, что исключало возможные побочные эффекты. При клиническом осмотре в отдалённые сроки (более месяца) отмечалось отсутствие отека тканей и гиперемии и нормально прорезавшиеся зубы. В контрольной группе также отмечалась быстрая ликвидация воспалительных явлений в месте прорезывания зубов. Однако, у 65% в последующем наблюдались неоднократные рецидивы: возобновление перикоронарита после переохлаждения, перенесенной вирусной инфекции, нарушения гигиенического режима и прорезавшиеся зубы не всегда занимали правильное анатомическое расположение, были полуретинированными, наблюдались капюшоны, что требовало ортодонтического или хирургического вмешательства. 2 пациента контрольной группы были вынуждены прервать приём нестероидных противовоспалительных средств ввиду развития их побочных действий (обострение гастрита). Приём антибиотиков сопровождался осложнениями у 2-х пациентов контрольной группы, что проявлялось в виде дисбактериоза и потребовало назначения соответствующей терапии. Аллергический дерматит зафиксирован у 1-го пациента, получающего традиционное лечение. Приём гомеопатического препарата «Chamomilla 6» не сопровождался подобными осложнениями. Все пациенты отмечали приятный сладкий вкус гранул и дешевизну препарата.

Выводы

Препарат «Chamomilla 6» создает благоприятные условия при затруднённом прорезывании зубов, что обуславливается его противовоспалительным, иммунокоригирующим действием, влиянием на метаболизм костной ткани челюстей, что подтверждается клиническим опытом его применения.

Препарат «Chamomilla 6» хорошо переносится, не имеет побочных эффектов, удобен в применении, дешёв и доступен.

Врачам-стоматологам целесообразно обращаться к гомеопатической терапии, обоснованной многолетним опытом применения (более 200 лет), сочетающей в себе высокую эффективность, безопасность и доступность с удобством применения и относительной дешевизной, как в качестве симптоматических, так и патогенетических средств при различных заболеваниях полости рта, что особенно важно в современных социально-экономических условиях.

Литература

1. Банченко Г.В. Сочетанные заболевания слизистой оболочки полости рта и внутренних органов / Г.В. Банченко - М., 1979 - 186 с

2. Бублий Т.Д. Опыт применения гомеопатических препаратов кальция для повышения резистентности твердых тканей зуба / Т.Д. Бублий, Л.И. Дубовая, В.А. Качуровская, Л.И. Котова // Материалы П Международной научно-практической конференции «Научный прогресс на рубеже тысячелетий - 2007». - Том П. Медицина. Биологические науки. - Днепропетровск : Наука и образование, 2007. - С 65-67.
3. Бублий Т.Д. Перспективы применения гомеопатической терапии в стоматологии / Т.Д. Бублий, Л.И. Дубовая, В.О. Качуровская // Актуальні питання та проблеми розвитку стоматології на сучасному етапі: Збірка наукових праць ВДНЗУ «УМСА», 6-7 жовтня 2011 р. - Полтава. - С 98-100.
4. Дубовая Л.И. Место гомеопатии в системе фармакотерапии болезней пародонта // Л.И. Дубовая, В.О. Качуровская, Л.И. Котова // Материалы Ш (X) з'їзду Асоціації стоматологів України «Інноваційні технології - в стоматологічну практику. - Полтава : Дивосвіт - 2008. - С.156-157.
5. Захаренков В.М. Становление гомеопатии как научной системы / В.М. Захаренков // Наука гомеопатия: Сборник статей по гомеопатии. - Смоленск. Гомеопатическая медицина, 2006. - 204 с.
6. Попова Т.Д. Искусство гомеопатии / Т.Д. Попова. - К, Здоровье, 2010. -210 с
7. Стожаров А.Н. Медицинская экология. учеб.пособие / А.Н. Стожаров.- Минск : Выш шк., 2007. - 304 с.
8. Ludvig W. Wasser fls informationstraeger / W. Ludvig // Biol.Med - 2002. - V.3. - P. 150-154.

Реферат

ВИКОРИСТАННЯ ГОМЕОПАТИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В СТОМАТОЛОГІЇ

Дубовая Л.І., Бублий Т.Д.

Ключові слова: гомеопатія, перікоронарит, лікування.

Стаття присвячена клінічній оцінці гомеопатичного препарату «Chamomilla 6», який використовується в якості симптоматичної терапії при ускладненому прорізуванні зубів мудрості. У дослідженні взяли участь 17 людей основної групи, які приймали гомеопатичний препарат та 8 контрольної групи, які отримували традиційне лікування. Встановлено, що застосування препарату «Chamomilla 6» не має жодних побічних ефектів, добре сприймається хворими. У 35% пацієнтів контрольної групи виявлені різні ускладнення у вигляді дисбактеріозу та лікарської алергії. Лікарям-стоматологам доцільно застосовувати гомеопатичну терапію, яка виправдана багаторічним досвідом використання (більш ніж 200 років), поєднує в собі доступність, зручність використання і відносно дешевизну в якості симптоматичної та патогенетичної терапії при різних захворюваннях порожнини рота, що особливо важливо в сучасних соціально-економічних умовах.

Summary

HOMEOPATHIC THERAPY IN DENTISTRY

Dubova L.I., Byblii T.D.

Key words: homeopathy, pericoronitis, treatment.

This article is devoted to the clinical evaluation of homeopathic drug "Chamomilla 6" used as a parts of symptomatic therapy in cases of complicated wisdom teeth eruption. Our study involved 17 patients constituting the test group who took this drug, and 8 patients of the control group who got standard therapy only. It has been found out the drug «Chamomilla 6» produces no side effects and is well tolerated. 35% of patients in the control group developed various complications as dysbacteriosis and drug allergies. Dental doctors may more widely practice homeopathic therapy that has long history and combines a high efficiency, safety, and availability as optional supportive means in various oral conditions. This enables to save costs of dental services.